

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Kymenlaakson Liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Kymenlaakson liitto viittaa aiemmin antamaansa lausuntoon Viron merialuesuunnitelmasta ja toteaa, että suunnitelman lähtökohta mereen liittyvän ympäristön hyvän tilan varmistamisesta ja säilyttämisestä on erittäin hyvä. Meren hyvä tila on Itämeren maiden yhteinen haastava tavoite, joka vaati eri toimintojen yhteensovittamista. Eliöstön liikkuminen ja luonnon ydinalueiden turvaaminen Itämerellä valtioiden rajoista riippumatta on kansainvälisesti keskeinen kysymys.

Kymenlaakson Liitto pitää hyvänä, että Viron merialuesuunnitelmassa on huomioitu meripelastus ja pilaantumisen torjunta. Suunnitelman selostuksessa on asetettu prioriteetiksi pilaantumisen torjuntaan liittyvän kapasiteetin lisääminen, mikä on koko Suomenlahden meriluonnon kannalta tärkeää. Onnettomuustilanteilla on lähtökohtaisesti aina valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia.

Kymenlaakson liitto toteaa, että meriliikenteen yhteydet laivaliikenteen ja matkailun kehittämisen näkökulmasta ovat keskeisiä Itäisen Suomenlahden ja Viron yhteyksien kehittämisen kannalta. Suomenlahden liikenneyhteyksiin liittyy myös TEN-T-verkoston Pohjanmeri-Itämeri -käytävä ja sen osana selvitys rautatietunnelista Helsingin ja Tallinnan välille. Tunneli on nostettu esiin Viron merialuekaavan perusteluosassa, mutta ei kaavakartalla. Kymenlaakson liitto toteaa, että TEN-T-yhteydet ovat keskeisiä kehittämisen kohteita.

Suomenlahden merialuesuunnitelmassa on esitetty kehitettävä toiminnallinen yhteys, joka yhdistää Kotkan-Haminan seudun Viroon. Yhteyteen liittyy kehittämistarpeita mm. matkustajaliikenteeseen liittyen. Kymenlaakson liitto pitää tärkeänä, että ko. yhteystarve huomioidaan jatkosuunnittelussa.

Hering Frank
Kymenlaakson Liitto

Vuorinen Lotta
Kymenlaakson Liitto

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Metsähallituksen lausunto Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Ympäristöministeriö toimii sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena Suomessa. Merialueiden kaavoituksen tavoitteena on sopia Viron merialueiden käyttöperiaatteista pitkällä aikavälillä meriympäristön hyvään tilaan panostamiseksi ja sen säilyttämiseksi sekä meritalouden edistämiseksi.

Metsähallituksen lausunto

Viron merialuesuunnitelman luonnoksen lähtökohtana on sovittaa yhteen merialueen eri käyttömuotoja ja ottaa jo varhaisessa vaiheessa huomioon ympäristönäkökohdat. Monien käyttömuotojen osalta (kalastus, merikuljetus, meripelastus, saasteentorjunta, merirajan valvonta, merenpohjassa sijaitseva infrastruktuuri, merimatkailu ja virkistystoiminta, luonnonsuojelu, merikulttuuri, maanpuolustus, mineraalivarannot ja mereen laskeminen) merialuesuunnitelmassa ei ole merkittäviä muutoksia tai lisäyksiä. Lainsäädäntö ja käytännöt ovat edellä mainituille toiminnoille jo olemassa ja ohjaavat toimintaa myös ympäristövaikutusten osalta. Merialuesuunnitelman fokuksessa ovat uudet merenkäyttömuodot, joissa kehitysintressit ovat olemassa tai ennustettavissa: vesiviljely ja energiantuotanto. Näiden alojen kehittämiseksi ja yhteiskäytön edistämiseksi suunnitelma määrittää sekä ohjeistukset että ehdot, ja tuulienergiaa varten myös kehitysalueet.

Viron merialuessa suunnitelma on osallistettu mm muiden Itämeren maiden merialuesuunnittelijoiden sekä virolaisten sidosryhmien ja viranomaisten kanssa. Avoin vuorovaikutus sidosryhmien ja vaikutusten arvioinnin asiantuntijoiden kanssa luo pohjan toteutumiskelpoiselle suunnitelmalle. Suunnitelmassa viitataan yleiseurooppalaiseen merialueiden yhteiskäyttömuotojen edistämiseen, joka kuvastaa hyvin Viron merialuesuunnitelman integroimista Euroopan yhteiseen tahtotilaan.

Meriympäristön hyvää tilaa ei ole saavutettu missään Itämerellä ja suurimpana ongelmana tähän voidaan pitää liiallista ravinnekuormitusta ja siitä johtuvaa rehevöitymistä. Rehevöityminen vaarantaa niin luonnon monimuotoisuuden säilymistä kuin ravintoverkon toiminnan. Myös muut paineet heikentävät meriympäristön tilaa ja etenkin luonnon monimuotoisuutta kuvaavat osatekijät Suomenlahdella (laajat pohjan elinympäristöt ja meren pohjan koskemattomuus, vesi patsaan planktonyhteisöt, kalat, merinisäkkäät kuten Itämeren norppa ja pyöriäinen sekä merilinnut) ovat suurelta osin heikossa tilassa.

Tästä syystä olisi toivottavaa, että Viron merialuesuunnitelmassa arvioitaisiin myös meren ”vanhoja” käyttömuotoja, sillä ne voivat osaltaan vaikuttaa Itämeren hyvän tilan tavoitteiden saavuttamiseen.

Viron merialuesuunnitelman laadinnassa ja vaikutusten arvioinnissa tuulienergian tuotannon osalta on nojautettu olemassa oleviin tutkimuksiin ja asiantuntijalausuntoihin. Uusituvan energian osalta Viron merialueiden tärkein mahdollinen energianlähde on tuuli. Merialuesuunnitelma antaa selkeän ohjeistuksen uusituvan energian tuotannolle, korostaen tuulivoiman merkitystä energian tuotannossa. Vaikutusten arvioinnissa mainittiin kuitenkin, että merialueen erityispiirteenä tulee kiinnittää huomiota siihen, että mantereeseen verrattuna meriympäristöstä on paljon vähemmän tietoa ja uusien tietojen kerääminen koko merialueen käsittävänä on sekä taloudellisesti että ajallisesti kohtuutonta. Vaikutusten arviointiselvityksessä kuitenkin esitettiin, että niissä tapauksissa, joissa merialueen kartoitus elollisen luonnon osalta vaatii täsmentämistä, tehdään ehdotukset lisätä kaavaratkaisun ehtoihin, että lupahaun käsittelyvaiheessa näitä tutkimuksia tulee täsmentää tai suorittaa uudelleen.

Merialuesuunnitelma ei sisällä uusia mineraalivarantojen esiintymiä koskevia suunnitelmia, mutta nykyisten varantojen louhintakelpoisina säilymisen varmistaminen on tärkeää. Uusien kaivoslupaalueiden tai esiintymien määrittely ei tarkoita merialuesuunnitelman muuttamista. Euroopan komission integroidun meripolitiikan mukaan mineraalivarantojen louhinta merenpohjasta on oleellinen sinisen talouden osa.

Metsähallitus näkee positiivisena sen, että merialuesuunnitelma huomioi suojelualueidenverkoston (Natura 2000), ml. suunniteltavina olevat alueet, ja näiltä alueilta on suljettu pois suunniteltavat uudet merenkäyttömuodot, ts. ennen kaikkea tuulienergian tuotantoalueet. Toisena uutena merenkäyttömuotona Viron merialuesuunnitelmassa on vesiviljely. Metsähallitus katsoo, että vesiviljely on käsitelty suunnitelmassa hyvin. Merialuesuunnitelmassa ei määritetä tälle käyttömuodolle konkreettisia alueita, mutta annetaan alan kehittämiselle ohjeistuksia ja ehtoja. Tämä on hyvä toimintamalli ja antaa mahdollisuuden tarkastella muita alueita laajemmin kalankasvatusteknologian kehittymisen myötä. Vesiviljelyn täsmällisemmät alueet määritetään lupamenettelyn (mm. ympäristövaikutusten arvioinnin) puitteissa, jolloin tulee huomioida merialuesuunnitelmassa asetetut ohjeistukset ja ehdot ja ottaa huomioon elollisen luonnon herkkien alueiden sijainti sekä vesiviljelylle sopivien ja/tai epäsopivien alueiden sijainti.

Merialuesuunnitelmassa mainitaan, että kalankasvatusteknologian perustaminen suojeltavien luontokohteiden alueille on kiellettyä ja poissuljettua. Tämä ehto minimoi kalankasvatuksen vaikutukset luontoarvoja omaaville paikoille ja niiden suojelutavoitteille.

Metsähallitus katsoo, että myös toimien yhteisvaikutukset on käsitelty selkeästi. Vaikutusten arvioinnin ”Kumulatiiviset vaikutukset” -osiossa mainitaan, että tutkituista ihmisen toiminnoista Viron meriympäristöön vaikuttavat eniten vesiliikennealueet ja troolikalastus. Kumulatiivisten vaikutusten osalta huomioitiin tuulienergian tuotantoalueiden yhteisvaikutus yhdessä troolikalastuksen, vesiliikennealueiden, mereen kaatoalueiden ja kivennäisesiintymien kanssa. Arviointi tehtiin PlanWise4Blue-mallin avulla ja analyysi osoitti, ettei tutkituilla ihmisen toiminnoilla ole selvää kielteistä ympäristövaikutusta suurelle osalle ekosysteemin toimijoista. Tämä johtui osittain siitä, että tuulivoimalat rakennetaan betoniperustoille, joiden pintarakenne muistuttaa luonnollista materiaalia, joka sopisi levien ja isojen selkärangattomien kasvualustaksi (ns. keinoriuttoja).

Lisätietoja lausunnosta antaa luonnonsuojelupäällikkö Anu Riihimäki, anu.riihimaki@metsa.fi

Juha Niemelä pääjohtaja

Niemelä Juha
Metsähallitus

Veikkola Johanna
Metsähallitus

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Luke kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa että sillä ei ole tarvetta lausua asian johdosta.

Heinämaa Ritva
Luonnonvarakeskus - Luonnonvarat -yksikkö

Suomen Varustamot ry

Lausunto
06.11.2020

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Suomen Varustamot ry ei ole huomautettavaa Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta.

Olemme kiitollisia, että merenkulku ("shipping") on otettu huomioon merialuekaavassa. Aikaisemmissa lausunnoissa liittyen Viron merialuesuunnitelmaan, SV on korostanut että merialuesuunnitelma ei saa olla

ristiriidassa vapaata liikkuvuutta kansainvälisillä vesillä säätelevän YK:n merioikeusyleissopimuksen ”UNCLOS” kanssa. Lisäksi SV on painottanut, että IMO:n hyväksymien liikennejako-vyöhykkeiden tulee olla kaiken merialuesuunnittelun selkärankana. Nämä asiat ovat mielestämme hyvin huomioitu. Suomen Varustamot ry mielestä on myös hyvä, että Viron merialuesuunnitelmassa on nimetty alueet, joilla STS (Ship toShip)- toiminnat, mukaan lukien alusten bunkraus, ovat sallittuja.

Merituulipuisto alueet Viron rannikolla SV näkee mahdollisuutena, koska nämä tukevat merilogistiikan ja meriteollisuuden kehitystä. Euroopan varustamo yhdistyksen (ECSA) selvitysten mukaan merituulivoimapuistot tarvitsevat elinkaarensa aikana erikoisaluksia erilaisiin tehtäviin alkaen merialueen kartoituksista, perustuksien rakentamiseen, merikaapeleiden asentamiseen, laitteiden kuljettamiseen ja huolto -ja kunnossapitotehtäviin. Jossain vaiheessa tarvitaan myös aluksia merituulivoimaloiden käytöstä poistamiseen liittyvissä tehtävissä. Jokainen tehtävä vaatii omanlaisensa alustyyppin ja ammattitaitoista henkilöstöä. Eurooppalaiset varustamot ovat maailmanjohtavia tällä alalla, mutta tämä on myös mahdollisuus suomalaisille varustamoille ja henkilöstölle, jotka parhaiten tuntevat alueelle ominaiset talviolosuhteet. Suomen Varustamot painottaa merituulipuistojen suunnitteluvaiheessa tiivistä yhteistyötä naapurimaiden kanssa, varsinkin merituulipuistoille, jotka sijoittuvat aluevesirajoille ja/tai talousvyöhykkeelle koska naapurimailla saattaa olla vastaavia suunnitelmia. Merituulipuistojen suunnittelussa on erityisen tärkeätä huomioida meriliikenteen väylätarpeita, liikennejakovyöhykkeitä, ankkurointi alueet sekä satamien laajennustarpeet merikuljetuksille. Olemme kiitollisia että Viron merialuesuunnittelussa on kirjaus että mahdollisten merituulivoimalaitospuistojen kohdalla on mainita että näiden suunnittelussa huomioidaan riittävän leveä ja turvallinen kaistale meriliikenteelle.

Björkendahl Mats
Suomen Varustamot ry

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Liikenne- ja viestintävirasto (jäljempänä Traficom) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien Viron merialuesuunnitelman luonnosta.

Merialuesuunnitteludirektiivi

Merten aluesuunnittelun puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/89/EU (jäljempänä EU:n merialuesuunnitteludirektiivi) keskeisenä tavoitteena on luoda merten aluesuunnittelulle puitteet, joilla pyritään edistämään merialueiden talouden kestävä kasvua ja merialueiden kestävä kehitystä sekä merialueiden ympäristön säilyttämistä, suojelua, ja parantamista. Direktiivi on osa EU:n yhdenmennyttä meripolitiikkaa. Direktiivin perusteella kaikkien EU-jäsenvaltioiden tulee laatia vesialueilleen (aluevedet ja talousvyöhyke) merialuesuunnitelma. Laadittavilla merialuesuunnitelmilla varauduttaisiin mereen liittyvien elinkeinojen tulevaan kehitykseen ja tarpeisiin sekä mereen kohdistuvien ympäristöpaineiden hallintaan.

Merten aluesuunnittelu on luonteeltaan valtioiden ja toimialojen rajat ylittävää, ja sen tarkoituksena on varmistaa, että ihmisen toiminta merialueilla on tehokasta, turvallista ja kestävä. EU-maiden välinen yhteistyö lisääntyy esimerkiksi energiaverkkojen, laivaväylien, putkien, merenalaisten kaapelien ja suojelualueverkostojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Traficomien huomiot Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta

Traficom lausuu Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta omien lakisäätteisten tehtäviensä lähtökohdista korostaen sitä, että merialuesuunnittelussa tulee ennen muuta taata toimiva, turvallinen ja ympäristön kannalta kestävä meriväylästä, unohtamatta meriliikenteen tulevaa automaatiokehitystä.

Traficom toteaa nyt käsillä olevasta merialuesuunnitelmaluonnoksesta, että vaikka siinä on annettu ohjeistusta turvallisten meriväylien ylläpitoon ja suunnitteluun, siinä ei kiinnitetä huomiota rajat ylittäviin vaikutuksiin, esimerkiksi laivaväylien ja yleensä merenkulun osalta.

Traficomien mielestä on kiitettävää, että merialuesuunnitelmassa on nimetty Virossa Suomenlahdenrannalle alueet, joilla STS (Ship to Ship)- toiminnat, mukaan lukien alusten bunkraus, ovat sallittuja.

Edelleen merialuesuunnitelmassa on vesiliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi, meriympäristön suojaksi ja meripelastuksen helpottamiseksi määritetty suojapaikat – satamat ja vesialueet, joihin suunnataan merihätään joutunut laiva, tai laiva, jonka merihätään joutumista pyritään välttämään esim. sääolosuhteiden parantumisen tai muiden merenkulkua. Traficomien huomio kiinnittyi kuitenkin siihen, että näitä alueita ei ollut ehdotettu Suomenlahdenrannalle, missä Suomen viranomaisten arvion mukaan öljyonnettomuuden

riski on suuri. Traficom tiedusteleeikin kohteliaimmin, että mikä on perustelu sille, että Suomenlahden rannalla näitä suojapaikkoja ei ole nimetty.

Merenkulusta aiheutuvaa vedenalaista melua ei ole toistaiseksi säädelty, mutta Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO), EU:ssa ja HELCOM:ssa aihe on nostettu keskusteluihin. Vedenalasta melua ei myöskään ole huomioitu Viron merialuesuunnitelmassa. Laivaliikenteen aiheuttama jatkuva melu kantaa veden alla hyvin pitkälle, joten sen vähentäminen ei Traficom:n näkemyksen mukaan ole käytännössä mahdollista merialuesuunnittelun keinoin.

Suunnittelulla voidaan kuitenkin vähentää alueellista jaksottaista melua, joka aiheutuu yksittäisten alusten ohituksista. Jaksottainen melu voi aiheuttaa vesieliöille muun muassa pakoreaktioita ja fysiologista stressiä sekä häiritä niiden suunnistamista ja kommunikointia. Joidenkin arvioiden mukaan yksittäisen laivan aiheuttamat melutasot laskevat taustamelun tasolle Itämerellä noin viiden kilometrin etäisyyden jälkeen, riippuen äänen lähtötasosta ja ympäristöstä.

Mikkola Heikki
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Uudenmaan liitto

05.11.2020

385/07.00.04.00.00/2019

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Viron merialuekaavan luonnoksesta sekä sen ympäristöselostuksesta. Merialuesuunnittelussa korostuu koko Itämeren alueen muodostama kokonaisuus ja siksi sekä Viron ja Suomen, että maakuntien välinen yhteistyö on tärkeää ja toivottavaa myös jatkossa.

Taustaa

Viron merialuekaava on valtiollinen strateginen aluekehityksen asiakirja. Kaava keskittyy aluekehityksen periaatteisiin, toimintoja ei ole suunniteltu yksityiskohtaisessa mittakaavassa. Kaavassa annetaan ohjeistuksia ja ehtoja seuraaville suunnitteluvaiheille, myös kuntatasolle. Toisin kuin Suomen merialuesuunnitelmalla, Viron merialuekaavalla on oikeusvaikutuksia, muun muassa rakennuslupien osalta.

Kaavassa käsitellään merialuesuunnitteluun liittyviä keskeisiä aiheita, muun muassa kalastusta ja vesiviljelyä, merikuljetuksia, kiinteitä yhteyksiä, uusiutuvan energian tuotantoa, kulttuuriarvoja ja suojeltavia luontokohteita.

Viron merialuekaavassa korostuu yhteiskäytön edistäminen. Tavoitteena on meren jaettu ja kestävä käyttö resurssina sekä erilaisten käyttömuotojen myönteisten yhteisvaikutusten vahvistaminen.

Yhteiskäyttömuotoja ovat mm. matkailu, kalastus ja ympäristönsuojelu sekä tuulienergian tuotanto ja vesiviljely.

Meriliikenne

Merialuekaavassa on käsitelty merialueiden saasteentorjuntaa mm. osoittamalla kaavassa STSalueet, eli alueet, joilla on sallittua siirtää rahtia laivasta toiseen ja suorittaa tankkauksia. Myös merijäte on nostettu esiin kasvavana ongelmana. Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että meriliikenteen turvallisuuskulma on tuotu esiin merialuekaavassa.

Merenpohjan infrastruktuuri

Merialuekaavan suunnitelmakartalla ei ole osoitettu Suomen suuntaan meneviä kaapeleita Eslink1 ja 2 tai Balticconnectoria. Pitkällä aikavälillä tulevat tarkasteltavaksi sekä Suomen että Viron osalta lisäyhteykset Euroopan laajuiseen energiaverkkoon. Sekä Suomen, että Viron puolella nykyisten ja tulevaisuuden tarpeiden arviointi valtioiden rajat ylittävissä verkostoissa on todennäköisesti ajankohtaista seuraavilla merialuesuunnittelukierroksilla.

Kiinteät yhteydet

Uudenmaan liitto esitti edellisessä lausunnossaan, että Tallinnan ja Helsingin välille suunniteltu tunneliyhteys olisi hyvä esittää myös Viron merialuekaavassa, mikä parantaisi Suomenlahden ja Viron

merialuesuunnitelmien yhteneväisyyttä. Potentiaalinen tunneliyhteys on osoitettu Suomenlahden merialuesuunnitelman ehdotuksessa sekä elokuussa 2020 hyväksytyssä Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa ohjeellisena linjauksena Helsingin ja Tallinnan välille.

Viron merialuealuekaavan perusteluosassa nostetaan esiin tunneli potentiaalisena uutena kiinteänä yhteytenä, mutta suunnitelmakartalla tunneliyhteyttä ei ole osoitettu. Perusteluosassa kuvataan käynnissä oleva prosessi Tallinna–Helsinki -rautatietunnelin suunnittelemiseksi sekä nostetaan esiin tunnelin rakentamisen tuomat mahdolliset merkittävät vaikutukset ympäristöön. Korostetaan myös, että hanke vaatii perusteelliset selvitykset sekä sovittamisen osaksi julkista kaavoitusprosessia. Vaikka tunnelin toteuttaminen vaatii vielä useita suunnitteluvaiheita ja yhteisiä sopimuksia, Uudenmaan liitto toistaa edellisessä lausunnossa esittämänsä toiveen, että ohjeellinen tunneliyhteys esitettäisiin myös merialuekaavan kartalla.

Salmi Petra

Uudenmaan liitto - aluesuunnittelun vastualueen johtaja Merja
VikmanKanerva, erityisasiantuntija Suvi Silvennoinen

Kalatalouden Keskusliitto

05.11.2020

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Kalatalouden Keskusliitolla ei ole huomautettavaa Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta, mutta olemme hyvillämme, että kalastusta ja vesiviljelyä on otettu huomioon merialuekaavassa. Viron käytössä oleva karttatyökalu auttoi hahmottamaan suunnittelua hyvin.

Suoraan rajat ylittävää vaikutusta kaavassa ei ilmene. Epäsuoria vaikutuksia, kuten on arvioitukin, saattaa syntyä. Ilmaston muutoksen vuoksi tulisi tulevaisuudessa entistä tarkemmin huomioida murtoveden makeutumisen ja lämpenemisen sekä maa- vesiekosysteemissä tapahtuva valumien ja samalla ravinnehuuhtoutumisten lisääntyminen. Jo lähtökohtaisesti herkkä murtovesi on muutoksessa, jonka vaikutuksia ei voida edes ennakoita. Siksi valtioiden välinen säännöllinen tutkimusyhteistyö, ja yhteistyö muutenkin, meren tilan seurannassa ja toimenpiteitten suunnittelussa on erittäin tärkeää.

Helsingissä 5.11.2020

Lausunto

Risto Vesa
Järjestöjohtaja

Lönnroth Malin
Kalastusbiologi

Lönnroth Malin
Kalatalouden Keskusliitto

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

04.11.2020

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:llä ei ole lausuttavaa asiasta.

Kristeri Leena

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

WWF Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa asiasta seuraavaa:

Viron merialuesuunnitelmaluonnos on kokonaisuudessaan hyvä ja kattava. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelmassa ei riittävästi huomioida merellisen suojelualueverkoston kehittämistarpeita EU:n komission uuden biodiversiteettistrategian mukaisesti esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuoteen 2030 mennessä 30 % meren pinta-alasta tulisi olla suojeltua, josta kolmasosa tiukasti. Merialuekaavan perusteluosassa mainitaan, että ”merialuekaava ottaa huomioon suojeltavat luontokohteet ja arvostaa niiden suojelutavoitteita”, mutta ”uusia suojeltavia luontokohteita merialuekaavassa ei suunnitella”. Erillisissä prosesseissa tunnistettujen potentiaalisten luonnonsuojelualueiden sisällyttäminen ja huomioon ottaminen merialuesuunnitelmassa olisi erittäin tärkeää. Olemme myös huolestuneet siitä, että sekä Viron että Suomen merialuesuunnitelmista jää rajat ylittävä suunnittelu hyvin pintapuoleiseksi. Esimerkiksi suojelualueverkoston alueellinen kehittäminen muiden HELCOM-maiden kanssa, ja joidenkin uhattujen lajien, kuten itämerennorpan eteläisten pesimäkantojen, suojelemiseen tarvittavia alueidenkäytön toimenpiteitä olisi voitu yhteistyössä selvittää.

Huomionarvoista on myös, että monen perinteisen merenkäyttömuodon kohdalla (kuten meriliikenne ja kalastus) on tyydytty esittämään nykyinen tilanne kartalla sen sijaan, että olisi kriittisesti arvioitu onko näiden toimialojen rajoittamiseen syytä esimerkiksi Natura-alueilla, tai onko näiden toimialojen tulevaisuuden kehityssuunnitelmat kestävän kehityksen mukaisia. Esimerkiksi turismin kehittämisen osalta esitetään risteilyturismin lisäämistä, uusien liikenneväylien avaamista ja risteilyalusten vastaanottamista useammassa Viron satamassa. Risteilyliikenteen lisääminen aiheuttaa vedenalaista melua, ravinnepestöjä ja lisääntyneitä meriliikenteen ilmapäästöjä. Myös joidenkin uusien tai kehittyvien toimialojen kuten kalankasvatuksen osalta on toimialojen ympäristövaikutukset arvioitava tarkasti esimerkiksi ravinnepestöjen osalta.

Avainasemassa olisi tasapainon löytäminen luonnonsuojelun (alueellisen suojelun) ja uusiutuvan energian kehittämistarpeen välillä, sillä tämän toimialan laajentamistarve voi johtaa merkittäviin ympäristövaikutuksiin, ellei ympäristövaikutusten arviointeja toteuteta riittävän huolellisesti.

Viron merialueiden pitkäaikainen visio on: ”Viron merialueiden ympäristön hyvä tila, monipuolisesti ja tasapainoisesti käytetty ja säästävän sinisen talouden kasvua edistävä”. Samanaikaisesti kaavan perusteluosassa mainitaan, että Viron merialueiden yksi pitkäkestoinen suuntaus on merialueiden käytön jatkuva lisääntyminen. Jatkuva merialueiden käytön lisääminen ei ole yhteensopiva meren hyvän tilan saavuttamisen kanssa, ja suunnitelmassa tulisivikin näkyvämmiin tuoda esille, miten kestävä sininen kasvu voidaan irrottaa luonnonvarojen ja merialueiden kestäättömästä käytöstä.

Ryan Vanessa
WWF Suomi

Lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö

30.10.2020

VN/6594/2018-LVM-40

Asia:VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö viittaa aiempaan lausuntoonsa (LVM/953/02/2019) ja toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta.

Hokkanen Eero
Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitolla ei ole huomautettavaa asiassa.

Saarinen Risto
Suomen

Väylävirasto

22.10.2020

VÄYLÄ/6728/06.04.01/2020

Asia: VN /6594/2018

Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonaan Väylävirasto ilmoittaa, ettei sillä ole huomautettavaa Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta.

Holm Olli
Väylävirasto - Johtava asiantuntija Väylävirasto/Väylänpito

Report on the draft Maritime Spatial Plan of Estonia and Impact Assessment Report

Comments on the draft Maritime Spatial Plan

The overarching vision for the Estonian Maritime Spatial Plan is to achieve high environmental standards and promote the diverse and sustainable use of the marine resources to deliver “blue” growth. Although high environmental standards are the given priority within the vision itself, it appears that other activities may dominate the agenda and environmental considerations may be watered down. The plan makes clear that new activities, including aquaculture and energy production, will be the key focus here.

Ecosystem approach

The Estonian plan is based on an ecosystem approach comprising 12 so-called Malawi principles. Although a commitment to an ecosystem approach is expressed in the plan, it remains unclear to what extent this will ultimately be implemented. Under the Malawi system, points 1 to 5 as set out below are a minimum requirement, but individual marine habitats and important ecosystems that form the basis for these principles are not provided. It would be important to set out in more concrete terms how these points will be implemented and how climate change is expected to affect the structure and functioning of the ecosystem in the future.

1. Structural and functional preservation of the ecosystems should be a priority, as a healthy ecosystem is best placed to withstand climate change.
2. Ecosystems should be managed according to their function, and the precautionary principle should apply.
3. Care should be taken to ensure that the ecosystem approach is applied on an appropriate scale, both geographically and in terms of the time scales involved.
3. Every effort should be made to balance the need for conservation with sustainable use of natural resources.
5. As part of the ecosystem approach, all relevant information, including scientific evidence and data and traditional and local knowledge and experience, should be included. This approach also calls for the inclusion of the latest innovations and new methodologies.

Detailed comments:

Conservation areas / high conservation value marine habitats

The Maritime Spatial Plan only includes existing high conservation value areas and areas already subject to existing plans. The areas identified in the draft plan represent 19% of Estonia’s territorial waters and are mainly located in coastal areas. It is notable that areas beyond the existing network have been excluded, as it is likely that high conservation value areas exist beyond it. It would therefore be important to identify areas with high conservation values, including Natura 2000 habitats and common mussel, seaweed and common eelgrass habitats, beyond the existing network. Unless these areas are identified and mapped, it is likely that they will be designated for other activities, such as fish farming or wind farms. Furthermore, the draft plan states that new conservation areas should be designated in open seas and deeper water areas, but no such areas are presented in the plan. This is an important consideration, given that 30% of all EU sea

areas will need to be protected by 2030. To achieve this target, Estonia will need to significantly expand its network of marine conservation areas. Overall, the plan fails to take a comprehensive approach with regard to the underwater environment, with the emphasis largely placed on spawning grounds, which of course matter greatly too. The existing marine conservation areas incorporate intensive inshore fisheries and areas designated for the disposal of dredging waste. Both of these activities are in conflict with marine conservation aims.

Aquaculture

The summary sets out no designated areas for fish farming. Instead, it identifies areas that are not suitable for this purpose, due to the presence of marine traffic, for example. Although the plan states that fish farms should not be permitted within conservation areas, restrictions on fish farming have not been consistently imposed across all conservation areas. Fish farming in close proximity to conservation areas also has negative impacts on biodiversity within these areas, which should be recognised in the plan. On an interesting note, the draft plan suggests that placing shellfish and algae farms close to fish farms may allow for the uptake of excess nutrients associated with fish farms and thus reduce their negative impact. However, no scientific evidence is presented to support this hypothesis and the argument that mussel farming “clears” the water through this mechanism is also not based on science. The plan also proposes mussel farms in conjunction with wind farms, but no thorough analysis of the evidence is provided. Given that water quality in the Baltic Sea remains poor, careful consideration should be given and detailed environmental impact assessments should be carried out before activities like fish farming, which have been shown to be associated with impaired water quality, are promoted. Some evidence of such an approach is present in the draft plan.

Disposal of dredged material at sea

The draft plan designates a relatively high number of areas suitable for the disposal of dredged materials. All of these areas have also previously been used to deposit dredged substances. Many of these areas are located in relatively shallow waters, and there is overlap with important spawning areas. The plan does state that waste should not be dumped during critical points during the spawning season, but the increased sediment levels resulting from disposal activities often have long-term negative impacts on the wider area. Depositing waste from dredging inland is not discussed as an alternative, although this would be the preferable solution. As noted above, the sites designated for dredging disposal also overlap with marine conservation areas.

Geologian tutkimuskeskus, ESPOO

Ympäristöministeriö kirjaamo@ym.fi
lausuntopalvelu.fi

Viite: Lausuntopyyntö Viron merialuesuunnitelmaluonnoksesta ja siinä esitetystä
ympäristövaikutusten kuvauksesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/6594/2018

LAUSUNTOPYYNTÖ VIRON MERIALUESUUNNITELMALUONNOKSESTA JA SEN YMPÄRISTÖSELOSTUKSESTA

Lähtökohta

Ympäristöministeriö on 15.9.2020 vastaanottanut Viron ympäristöviranomaisilta ilmoituksen Viron merialuesuunnitelmasta (merialuekaava) ja sen ympäristöselostuksesta ja pyytää niistä lausuntoja ja mielipiteitä viranomaisilta, asukkailta ja yhteisöiltä.

Kommentit koskien ”Viron merialuekaava” kaavaluonnosta

”Viron merialuekaava” asiakirjassa on koottu yhteen kaikki merialueiden merkittävät toiminnot merialuesuunnitelmana ja lueteltu niiden keskinäiset vaikutukset sekä seuraukset meriympäristön tilaan. Kaavaluonnoksen laadinnassa on EU:n nykyohjeistuksen mukaisesti noudatettu ekosysteemipohjaista lähestymistapaa.

Ne toiminnot, jotka kuuluvat GTK:n toimialaan (tuulivoima, merenpohjan infrastruktuurit, merenpohjan maa-ainekset, ruoppausmassojen läjitys ja kiinteät yhteydet), on riittävässä määrin lueteltu ja niiden vaikutukset kirjattu, jotta kaavaluonnoksen asianmukainen evaluointi on mahdollista.

1) Tuulivoima: Virossa ei vielä ole merialueille rakennettua tuulivoimaa, mutta sellaista on suunniteltu kaikille merialueille yli 10 kilometrin etäisyydelle rannikosta. Maanpuolustuksen intresseistä johtuen Virossa on kuitenkin päätetty, ettei Suomenlahdelle suunnitella tuulivoimaalueita. Suomeen ulottuvat vaikutukset tuulivoiman tuotannosta ovat näin ollen olemattomat.

2) Merenpohjan infrastruktuurit: Merenpohjaan sijoitettu infrastruktuuri mahdollistaa toimivat yhteydet Virosta sekä Pohjoismaiden markkinoille että Viron saarille. Vasta valmistuneen ”Balticconnector” kaasuputken ja kahden suunnitelmassa olevan viestintäkaapelin lisäksi muita merkittäviä tulevaisuuden infrastruktuurihankkeita ei ole tiedossa. Kaavaluonnoksessa ei myöskään määritetä uusia alueita merenpohjaan asennettaville infrastruktuureille. Tiedossa olevilla merenpohjan infrastruktuurihankkeilla ei siis ole merkitystä Suomen meriympäristölle.

3) Merenpohjan maa-ainekset: Virossa merialueiden maa-ainesvaroihin lasketaan hiekka ja merenmuta. Merenpohjan muta liittyy mutahoitoihin, ja toiminta on pienimuotoista ja nostopaikat sijaitsevat meren sisälähdissä. Hiekannostokohteita on kymmenkunta ja ne sijaitsevat pääosin Suomenlahdella. Merialuekaavaluonnos ei sisällä uusia esiintymiä koskevia suunnitelmia, mutta nykyisten varantojen louhintakelpoisina säilymistä pidetään tärkeänä. Kaavaluonnoksen

mukaan Virossa jatketaan elottomien luonnonresurssien louhintaa arviolta vuoteen 2030 saakka nykyisellä tavalla, mutta pitkällä aikavälillä kaivostoiminnan ympäristövaikutukset todennäköisesti kasvavat varantojen kasvavan käyttötarpeen vuoksi. Merialuekaavassa todetaan myös, että uusien kaivoslupa-alueiden tai esiintymien määrittely ei tarkoita merialuekaavan muuttamista, vaan tällöin ympäristönäkökohdat huomioidaan luvituksen kautta, mikä ilmenee merialuekaavan lupaehtoihin viittaavana kohtana 4 (s.66): ”Lupahaun menettelyprosessissa tulee suunnitella ympäristökeinot vaikutusten minimoimiseksi, ml. vesipatsaaseen aiheutettavan suspendoituneen kiinteän aineen lieventämiseksi”. Suomea lähimmät kaavaan merkityt esiintymät sijaitsevat noin 17- 19 kilometrin päässä Viron talousvyöhykkeen ulkorajasta, mikä on varsin riittävä etäisyys rajan ylittävien vaikutusten muodostumiselle olemattomaksi, mikäli näitä esiintymiä joskus aletaan hyödyntämään.

4) Ruoppausmassojen läjitys (”Mereen laskeminen”, s.66): Virossa ruoppaus liittyy pääasiassa satamien huoltoon ja ruopattava aines on pääasiassa hiekkaa ja sitä hienojakoisempaa ainesta. Nykyisistä läjitysalueista noin puolet sijaitsee Suomenlahdella. Kaavan mukaan meriläjitysalueita voidaan suunnitella myös lisää olemassa olevien ohjeiden mukaisesti, jolloin uusia läjitysalueita määritettäessä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää erittäin matalia merialueita näiden luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Merialuekaavassa ei kuitenkaan suunnitella uusia mereen läjittämiseen tarkoitettuja alueita, koska prioriteettina on olemassa olevien läjitysalueiden käyttö. Uusien läjitysalueiden määrittämistä ei katsota merialuekaavan muuttamiseksi, mikäli noudatetaan merialuekaavassa asetettuja useita ehtoja, joista monet liittyvät läjityksen ympäristölle aiheuttamien negatiivisten vaikutusten lieventämiseen tai estämiseen.

5) Kiinteät yhteydet: Kaksi suurta kiinteän yhteyden infrastruktuuriprojektia hallitsee lähivuosien ja vuosikymmenten suunnittelua ja kaavoitusta Virossa: Saarenmaan kiinteä yhteys ja Helsinki – Tallinna tunneli. Näistä Saarenmaan kiinteällä yhteydellä ei toteutuessaan liene suurempaa merkitystä Suomen merialueen tilalle. Sitä vastoin Helsinki – Tallinna tunnelilla voi toteutuessaan olla rajat ylittäviä vaikutuksia Suomen meriympäristölle. Kiinteiden yhteyksien osalta kaavaluonnoksessa todetaan: ”*Kiinteät yhteydet suunnitellaan Viron hallituksen päätöksellä erillisin ja täsmällisemmin valtakuntatason kaavoin. Naapurimaihin tulevien yhteyksien osalta kyseisten kaavojen laatiminen tapahtuu hallitusten välisten sopimusten perusteella. Samaan aikaan kaavan laatimisen kanssa tulee suorittaa myös asianmukaisten vaikutusten arviointi, mm. strateginen ympäristövaikutusten arviointi.*” Helsinki – Tallinna tunneli on kaavaluonnoksessa huomioitu ja sen ympäristövaikutusten arviointi on kytketty valtakunnan tason kaavoihin ja hallitusten välisiin sopimuksiin.

Läjitysten luvitukseen liittyen GTK toivoo, että sekä ruopattavasta aineksestä että läjitysalueen merenpohjan aineksestä otetaan riittävä otos sedimenttinäytteitä ympäristövaikutusten selvitystä varten. Mikäli ruopattava aines sisältää liian korkeita haitallisten aineiden pitoisuuksia, se aiheuttaa läjitettäessä ja vesipatsaaseen joutuessaan haitallisia vaikutuksia meriympäristöön. Sama koskee läjitysalueen sedimenttejä, sillä vaikka läjitettävä aines olisi puhdasta, mutta läjitysalueen aines sisältää haitallisia aineita yli raja-arvojen, niin läjitettäessä pohjan sedimentit pöllähtävät vesipatsaaseen ja ovat siellä haitaksi meriympäristölle. Tällöin vaikutukset voivat pahimmassa tapauksessa olla Espoon sopimuksen mukaisesti rajat ylittäviä ja Suomen meriympäristölle haitallisia. Kaavassa läjitysalueet sijaitsevat kuitenkin sen verran kaukana Suomen merialueesta, että huomattavien vaikutusten ulottuminen Suomen puolelle ei ole todennäköistä.

Geologian tutkimuskeskus (GTK) katsoo, että Viron merialuekaavan GTK:n toimialaan kuuluvat kohdat on riittävällä tarkkuudella kirjattu ja niiden ympäristövaikutukset huomioitu, eikä GTK:lla ole läjityskommenttien lisäksi asiasta muuta huomautettavaa.

Olli Breilin
Johtaja, operatiivinen toiminta

Jouni Pihlaja
Päällikkö, Ympäristöratkaisut